

داعشی‌ها سرگردان خیابان‌های تاریخ امروزند/ داعش دچار بحران هویت شدید است/ حکومت سلفی در دنیای امروز پایدار نیست

۳۰ خرداد ۱۳۹۳ ساعت ۲۳:۴۴

حجت‌الاسلام محسن مهاجرنیا با بیان اینکه سلفی‌های از جنس داعش انسان‌های گذشته‌گرایی هستند که از تاریخ جا مانده‌اند و در خیابان‌های امروز زندگی می‌کنند، گفت: منشأ پیدایش گروه‌های سلفی، چالش غرب و جهان اسلام است.

حجت‌الاسلام محسن مهاجرنیا مسئول انجمن‌های علمی حوزه علمیه در گفت‌وگو با خبرنگار تاریخ خبرگزاری فارس در مورد پیشینه تاریخی گروه‌های ستیزه‌جو داعش (معروف به گروه‌های سلفی) در جهان اسلام اظهار داشت: برای شناخت گروه داعش باید از نظر پیشینه تاریخی رویکرد گروه‌های سلفی را در دوران مدرن بررسی کرد.

وی افزود: پس از ایجاد دوران مدرن در غرب همه ادیان دچار بحران هویت شدند و در دوران مدرن شکاف عمیقی بین سنت و دنیای امروز ایجاد شده است و بسیاری از گروه‌های دینی دچار بحران هویت شدند و سعی کردند هویت خود را حل کنند.

حجت‌الاسلام مهاجرنیا با بیان اینکه جریان‌های اندیشه‌ای جهان اسلام در مواجهه با مدرنیته مواضع گوناگونی اتخاذ کردند، گفت: بخشی از جامعه اسلامی جذب دوران مدرن شدند که ما آنها را جریان سکولار می‌دانیم و برخی گروه‌های فکری بودند که وقتی با بحران هویت روبه رو شدند یک نوع عقب‌گردی را به سلف شروع کردند.

وی گفت: گروه‌های معروف سلفی چند نوع بازگشت داشتند. سلفی‌ها نیز به چند دسته تقسیم می‌شوند؛ عده‌ای از وضع موجود فرار کردند دیدند مدرنیته و پدیده‌های مدرن برای نابودی آنان آمده است. به همین دلیل به عقب بازگشتند و به نوعی خواستند مدرنیته را نفی کنند.

مهاجرنیا ادامه داد: این گروه‌های سلفی با بازگشت به عقب خواستند سبک زندگی گذشته‌شان را انتخاب کنند. سبک زندگی نه با شرایط امروزی بلکه بر اساس همان تفسیر گذشتگان. اگر بخواهیم اسمی بر روی این گروه‌ها بگذاریم آنها را سلفی‌ها در سلف مانده می‌توان نامگذاری کرد که انسان‌های امروزی نیستند و موجوداتی هستند که به ۱۴۰۰ سال تعلق دارند و در امروز دارند زندگی می‌کنند.

***القاعده به قصد ستیز با دنیای مدرن به عقب برگشتند**

این نویسنده و استاد دانشگاه گفت: گروهی دیگر هستند که برای ستیز با دنیای جدید به عقب برگشتند تا با ابزار و مبانی گذشته به جنگ دنیای مدرن بروند مصداق این افراد انسان‌های سلفی هستند که در دوره مدرن رها شدند. کسانی که دارای تفکر دیروز ولی در خیابان‌های امروز رفت و آمد می‌کنند. این نوع تفکر را در رفتار القاعده می‌بینید. اسلحه به دست گرفته و به روی هر کس شلیک می‌کنند. برای آنها مهم نیست با شیعه یا آمریکا می‌جنگند با هر کسی که در برابرشان قرار بگیرند می‌جنگند و می‌کشند.

وی افزود: برخی دیگر از سلفی‌ها هستند که وقتی با دنیای مدرن برخورد کردند به عقب برگشتند اما نه فرار کردند و نه برای ستیز با دنیای امروز آمدند. این بازگشت به عقب برای انتخاب مبانی برای تعیین سبک زندگی در دنیای امروز بود.

وی افزود: آنها خواستند با توجه به آموزه‌های دینی و مبانی آموزه‌های دینی با دنیای مدرن روبه‌رو شوند در واقع آنان با تفسیر مدرن به سراغ سلف رفتند تا بتوانند با حفظ گذشته در دنیای مدرن زندگی کنند. این آدم‌های سلفی‌های معقول و منطقی هستند که نمی‌خواهند پیشینه تاریخی خود را از دست بدهند همچنین گذشته را با عقلانیتی می‌پذیرند تا از زندگی در دنیای مدرن باز نمانند.

***چالش غرب و جهان اسلام دلیل متولد شدن سلفی‌هاست**

حجت‌الاسلام مهاجرنیا در پاسخ به این پرسش که شخصیت‌های تاریخی سلفی‌ها چه افرادی هستند، ادامه داد: منشأ سلفی‌گری به اوج چالش سنت و مدرنیته تعلق دارد که به قرن نوزدهم بر می‌گردد. در قرن نوزدهم میلادی دنیای غرب با دنیای اسلام مواجهه شد. خاورمیانه و شرق آسیا برای نخستین بار با جهان غرب رودرو و چالش کرد. چالش غرب و جهان اسلام دلیل متولد شدن سلفی‌هاست.

وی گفت: سلفی‌هایی که امروز خود را گروه‌های داعش می‌نامند و یا همان نووهابی‌های امروز به شخصیت‌هایی مانند ابن تیمه و

افرادی از این طیف محسوب می شوند. رجوع کردند و بیشتر این افراد دارای مذهب حنبلی هستند که به نوعی اهل حدیث و اخباری هستند. البته نباید این نکته را دور داشت افرادی مانند ابن تیمیه بازگشت به سیره سلف صالح را الگوی خود قرار دادند اما سلفی‌های مدرن مانند داعش با سلفی‌های گذشته خیلی متفاوت هستند.

وی افزود: سلفی‌های از جنس داعش انسان‌های گذشته‌گرایی هستند که از تاریخ جا مانده‌اند ولی در خیابان‌های امروز زندگی می‌کنند و ستیزه‌گرایی مانند القاعده به دلیل اینکه در فضای گفتمانی دنیا مدرن زندگی می‌کنند. ویژگی‌های پیدا کردند یکی از این ویژگی‌ها این است به شدت دچار بحران هویت شده‌اند و خودشان هم نمی‌دانند که چرا این رفتار را می‌کنند. حتی اگر به فتوای علمای آنان نگاه کنید فتوای عجیب و قریب است که نه با عقل و نه با دیانت و مبانی فقهی سنخیت دارد.

نویسنده کتاب «جریان‌های تفکر در جهان اسلام» ادامه داد: این سلفی‌ها چون قادر نیستند فضای جدید را درک کنند به راحتی ابزار دست دشمن و کفار می‌شوند و از همه جالب‌تر ادبیات آنان حول محور کفار و دشمن می‌چرخد اما طنز تلخ اینجاست که تأسیس آنها به دست دشمن جهان اسلام یعنی آمریکا صورت گرفته است و اختراع دنیای غرب علیه کشورهای اسلامی هستند. بنابراین اولین ویژگی مدرن این است که ابزار دست کفار هستند.

***گروه‌های سلفی دشمنی تاریخی را احیا کردند**

وی گفت: ویژگی دوم داعش این است که چون به گذشته برگشتند دشمن تاریخی را احیا کردند. باید قبول کنیم اهل تشیع و اهل سنت در صدر اسلام اختلافات تاریخی داشتند و سلفی‌ها چون به گذشته برگشتند دعوای تاریخی را نیز احیا کردند. به نحوی که هدف اصلی آنان دعوای تاریخی شده است که با کفار و صهیونیست‌ها کنار می‌آیند که دشمنی مبنای با مسلمانان دارند و با اسلحه کفار مانند اسرائیل به جنگ مسلمانان رفتند. همه هویت داعش براساس دشمنی تاریخی است که امروزه دشمنان مشترک مسلمانان را رها کرده‌اند و به دشمنی تاریخی برگشتند.

***سلفی‌های اجتهاد عقلانی را نمی‌فهمند**

حجت‌الاسلام مهاجرنیا ادامه داد: از دیگر ویژگی گروه‌های سلفی مانند داعش این است که به شدت ظاهرگرا هستند و متحجر به

ظواهر نصوص هستند و این امر به این دلیل است که چون سلفی‌های اجتهاد عقلانی را نمی‌فهمند به ظواهر نصوص اکتفا می‌کنند و راحت دست به جنایت می‌زنند.

*گروه‌های سلفی مانند داعش فقط جهاد فقهی را احیا کردند

این استاد حوزه علمیه و دانشگاه افزود: گروه‌های سلفی مانند داعش فقط بخشی از نصوص را که مربوط به جهاد فقهی بود را احیا کردند به گونه‌ای تفسیر کردند که خودکشی و انتحار و مسلمان کشی بخشی از جهاد اسلامی است. امروز جهان اسلام مخصوصا عراق و سوریه گرفتار این تفکر شدند.

وی ادامه داد: این گروه‌ها در خیابان‌ها سرگردانند چون قادر نیستند خود را با دنیای مدرن هماهنگ کنند. ببینید طالبان در افغانستان موفق می‌شود تشکیل حکومت بدهد. و یکسال بیشتر نمی‌تواند دوام بیاورد. توسط خود اهل سنت برچیده می‌شود. حتی گروهی مانند اخوان المسلمین با شیوه‌های دموکراتیک بر سر کار می‌آیند ولی توسط خود اهل سنت برکنار می‌شوند و مردم در خیابان‌ها دست به شادی می‌زنند.

وی گفت: این گروه‌ها حتی نمی‌توانند بین خود متحد شوند به طور مثال گروه‌هایی مانند النصر و داعش پس از آنکه ۳ سال در کشور سوریه در جنگ با بشار اسد بودند در نهایت با خود جنگیدند و بشار اسد از این فرصت استفاده کرد و آنها را سرکوب کرد به همین دلیل به عراق روی آوردند.

مهاجرنیا ادامه داد: جریان سلفی‌گری جریان بی‌هویتی توسط دشمنان اسلام احیا می‌شود و هدف اصلی آنان ایجاد جنگ و تفرقه بین اهل تسنن و اهل تشیع است و علت اینکه ابزار دشمن می‌شوند این است که بسیار کج فهم هستند و از اجتهاد عقلانی به دور هستند.

حجت‌الاسلام مهاجرنیا با بیان اینکه اگر داعش حتی در عراق موفق شود قدرت را به دست بگیرد قادر نیست حکومت خود را ادامه دهد همانطوری که القاعده در افغانستان قدرت گرفت اما قادر به ادامه حیات در افغانستان نبود.

وی در پاسخ به این پرسش چرا نیروهای داعش در عراق و سوریه رشد کردند آیا به دلیل رشد افکار اشخاصی مانند رشیدرضا سوری بوده است، گفت: سید جمال الدین اسعدآبادی در دوره قاجاریه با مدرنیته مواجهه شده بود. مدرنیته در همین دوران وارد ایران، مصر و ترکیه شده بود. علاوه بر اینکه این مواجهه به جهان اسلام فشار وارد می‌کرد برخی در همان دوران مواجهه اهل سنت و تشیع را نیز دامن می‌زدند. در همان دوران تفکر شیعی مانند امروز که بنیانگذار انقلاب اسلامی و جانشین او و مراجع شیعی، وحدت شیعه و اهل سنت را تبلیغ می‌کردند.

وی افزود: سید جمال‌الدین نیز به کشورهای مختلف اسلامی مهاجرت کرد که به طور مثال بلاد عثمانی که کل بلاد اهل تسنن در سیطره او بود و ماندگار شد و به مصر رفت با بزرگان الازهر مرحوم رشید رضا و عبده بودند ارتباط برقرار و یادآوری کرد که جهان اسلام دچار چه بحرانی است. در دوره جدید در مواجهه با پدیده غربی چه باید کرد. آنان را بیدار کرد.

مهاجرنیا با بیان اینکه سید جمال افرادی مانند شیخ محمد عبده و رشید رضا را بیدار کرد، گفت: بیداری آنان با بیداری که سید جمال‌الدین در پی آن بود تفاوت داشت. نوع بیداری آنها بازگشت به منابع نصوص دینی بود.

وی افزود: هدف سید جمال‌الدین اسد آبادی این بود که اهل سنت بیدار شوند. اما نوع ورود اهل تسنن به دنیای مدرن مطابق منابع دینی اهل تسنن بود. بیشترین ورود جهان غرب در جهان اهل سنت بود. نخست جهان غرب از شاخ آفریقا وارد جهان اسلام شد.

مهاجرنیا ادامه داد: سید جمال به شبه قاره هند نیز رفت. سید جمال نقش بسیار مهمی در بیداری اسلامی در این مناطق داشت. اما متأسفانه بیداری اسلامی جهان اهل تسنن که سبک اخباری‌گری و حنبلی بود به سمت سلفی رفتند و این سلفی‌گری باعث شد در مواجهه با آنها روشنفکران سکولار در جهان عرب هم رشد کنند و هم نقطه مقابل سلفی‌ها هستند و این مصداق افراط و تفریط است.

***رشید رضا و محمد عبده برای جهان عرب مدرن نقش مرجعیت داشتند**

حجت‌الاسلام مهاجرنیا افزود: روشنفکرانی مانند رشید رضا و محمد عبده در دوران مدرن مرجعیت برای کشورهای عربی داشتند. اندیشه اینها مبنای بسیاری از سلفی‌های مدرن بود. بیشتر بخش‌هایی مانند جهاد را احیا کردند که منشأ انحراف شدند سلفی‌های امروز با همه امکانات نمی‌توانند در دنیای مدرن زندگی کنند.

وی افزود: این در حالی است که مراجع بزرگ شیعی و انقلاب اسلامی که امام خمینی و جانشین او رهبری کردند چون مبتنی بر مذهب شیعه که دارای برون مایه عقلانی و اجتهاد است به این دلیل است که پس از ۳۵ سال حکومت روز به روز تقویت می شود حتی افرادی که پایان تاریخ را در دنیای غرب اعلام می کنند مبانی انقلاب اسلامی را دشمن خود می دانند.

حجت الاسلام مهاجرنیا در پایان گفت: سلفی ها با همه نحله هایی مانند اخوان، النصره و داعش فقط منشأ بحران برای جهان اسلام هستند و کارآمد نیستند به این دلیل که زمان و مکان را رعایت نمی کنند.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۲۵۴۶/سلفی-حکومت-شدید-هویت-بحران-دچار-داعش-امروزند-تاریخ-های-خیابان-سرگردان-ها-داعشی/۲۲۵۴۶>
دنیا-امروز-پایدار-نیست